

točk vrtač, zaznavanja grbinastih travnikov z uporabo reliefnega koeficienta na podlagi posnetkov LiDAR ter analizo značilnosti prostorske razporejenosti geomorfoloških vrednot po reliefnih in pokrajinskih tipih Slovenije. Sledi prispevek o tipizaciji hidrografskega območja v gričevjih severovzhodne Slovenije, ki temelji izključno na značilnostih reliefa in prsti. V naslednjih treh prispevkih so avtorji za analize uporabili satelitske posnetke Sentinel-2. S strojnimi učenjem so izdelali metode za zaznavanje spremenjavanja rek in obrečnega prostora (prodišča), invazivnih tujerodnih rastlin in izdelali visokoločljiv sintetični ortofoto. Zanimiv je prispevek, v katerem so avtorji na podlagi posnetkov brezpilotnih letalnikov izdelali digitalni model površja, preučili pobočne procese in predstavili osnovne značilnosti zemeljskih plazov na območju. S primerjavo modelov obeh snemanj v časovnem razmiku šest mesecev so zaznali tudi nekaj manjših sprememb na površju. Uporaba geoinformacijskih orodij je že od nekdaj zelo popularna tudi v arheologiji. V prispevku, ki temelji na geostatistični analizi obstoječih rezultatov radiokarbonskih analiz, je avtor predstavil model neolitske poselitve v Panonski nižini. Velik politični, geografski in tudi geoinformacijski izziv predstavlja opredelitev volilnih območij. Avtorji prispevka so se izziva pogumno lotili in predstavili tri vidike geoinformacijske podpore: okolje za interaktivno sestavljanje volilnih okrajev, skripte za »polsamodejno« sestavljanje volilnih okrajev (oboje je uporabljala ekspertna skupina) ter spletno aplikacijo za interaktivno sestavljanje volilnih okrajev (ki so jo uporabljale politične stranke). V luči aktualnega stanja epidemije je nastal prispevek, ki s pomočjo geostatistike analizira povezanost med delovno mobilnostjo in širjenjem okužbe s koronavirusom. Kot posledica vsesplošne digitalizacije in vse večje mobilnosti prebivalstva naslednja dva prispevka modelirata prometno in internetno dostopnost v Sloveniji. Na odgovor po povečanem turističnem povpraševanju, potrebah lokalnega prebivalstva, prostorskega načrtovanja, varovanja dediščine in naložb nastajajo kot geoinformacijska podpora odločanju različne spletne platforme. V sklopu petih prispevkov je tako predstavljenih pet različnih platform s področja trajnostnega turizma v čezmejni kraški pokrajini, planinskih poti, privlačnosti prostora na območju Podonavja, estetske vrednosti in doživljanja Velike planine ter platforma na temo prostorskih podatkov varstva kulturne dediščine.

Monografija predstavlja zelo raznolike vidike geografskih informacijskih sistemov v različnih strokah. Povsem zadnji prispevek pa predstavlja lokalizacijo oziroma prevajanje GIS terminologije v slovenščino, kar nakazuje, da število strokovnih terminov narašča s časom in pogostostjo uporabe geografskih informacijskih sistemov ter s tem potreba po usklajenosti slovenske terminologije. Zelo spodbudno je, da v Sloveniji vztrajno narašča uporaba GIS-ov tudi na nekaterih novih področjih, kot so zgodovina, medicina, bančništvo, turizem, rudarstvo, železarstvo in druge.

Vabimo vas, da knjigo prelistate v tiskani obliki ali si jo ogledate v digitalni obliki. Slednja je v celoti dostopna na spletni strani: <https://doi.org/10.3986/9789610504696>. Več o ostalih monografijah iz knjižne zbirke GIS v Sloveniji pa najdete na spletnem naslovu: <https://giam.zrc-sazu.si/sl/publikacije/gis-v-sloveniji>, kjer so elektronske knjige v celoti dostopne od osme številke naprej.

Špela Čonč

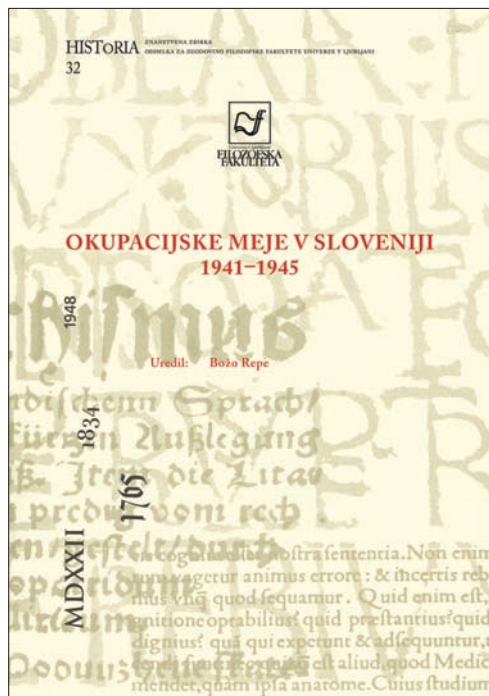
Božo Repe (urednik):

Okupacijske meje v Sloveniji 1941–1945

Historia 32

Ljubljana 2020: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 231 strani, ISBN 978-961-06-0302-3 (tiskana različica), ISBN 978-961-06-0304-7 (elektronski vir)

Spomladi se je sklenil triletni temeljni raziskovalni projekt z naslovom »*Napravite mi to deželo nemško... italijansko... madžarsko... hrvaško! Vloga okupacijskih meja v raznarodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva*«, ki ga je vodila ekipa sodelavk in sodelavcev na Oddelku za zgodovino ljubljanske

Filozofske fakultete. V projektni skupini so sodelovali tudi raziskovalke in raziskovalci Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Inštituta za novejšo zgodovino, Inštituta za narodnostna vprašanja ter Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Projekt je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Projektno delo in rezultati so bili preko socialnih omrežij odlično predstavljeni javnosti (<https://www.facebook.com/OkupacijskeMeje/>), ob sklepu projekta, pa so raziskovalke in raziskovalci izdali tudi več publikacij. Ena izmed njih ima naslov *Okupacijske meje v Sloveniji 1941–1945*.

Monografsko publikacijo sestavlja deset znanstvenih prispevkov, ki osvetljujejo posamezne tematike, ki so se kot pomembne izoblikovale v okviru raziskovalnega dela pri projektu.

Uvodni prispevek Boža Repeta in Kornelije Ajlec vsebuje obči pregled obravnavane projektne tematike. V uvodu je predstavljen projekt ter osnovna metodologija. Sledijo oris okupacije Jugoslavije in diplomatska določitev meja med okupatorji ter splošne značilnosti okupacijskih meja v Sloveniji. Potem sledijo kratke predstavitve posameznih meja, med Nemčijo in Neodvisno državo Hrvaško (NDH), ki je bila tudi južna meja rajha, med Nemčijo in Italijo, med Italijo in NDH, med Nemčijo in Madžarsko ter med Madžarsko in NDH. Predstavljena je tudi okupacijska cona Jadransko Primorje, tromeje ter Ljubljana kot obmejno mesto. Uvodna besedila nas lepo uvedejo v tematiko projekta. Sledi prispevek Matevža Šlabnika in Maje Vehar, ki obravnavata Idrijo in Žiri kot obmejni mesti. Idrija je bila v italijanskih rokah, Žiri pa pod Nemci. Zanimivo je, da je bila tudi Idrija, tako kot Ljubljana, obdana z bodečo žico. Po kapitulaciji Italije so Idrijo zasedli Nemci, ki so se jeseni istega leta umaknili iz Žirov. Južni in jugovzhodni del sodobnega slovenskega ozemlja obravnavajo trije prispevki. Bojan Balkovec in Božidar Flajšman obravnavata okupacijske meje na Dolenjskem in okupacijske meje v Beli krajini, Peter Mikša in Matija Zorn pa v Obsotelju. Vzpostavitev madžarske okupacijske oblasti v Prekmurju sta obravnavala Darja Kerec in Attila Kovács. Blaž Štangelj je natančneje opisal projekt italijanske vojske, ki je bil namenjen zapori meje z NHD, Bojan Godeša slovensko odporiško gibanje in vprašanje meja med letoma 1941 in 1945, Aleš Gabrič pa govori o mejah in njihovih omejitvah na celotnem ozemlju tedanje

Dravske banovine. Monografsko publikacijo sklene prispevek geografov Matije Zorna, Roka Cigliča in Primoža Gašperiča, ki obravnava stare zemljevide kot vhodni sloj za določanje nekdanjih meja v sodobnem koordinatnem sistemu. Geografski prispevek je bil v pričujočem projektu z metodološkega vidika zelo pomemben, saj je iskanje ostankov obmejnih objektov in drugih ostankov na meji potekalo s pomočjo sodobnih navigacijskih naprav. V veliko pomoč pri tem delu so bili tudi najsodobnejši lidarski posnetki površja, ki prikazujejo površje brez rastlinskega pokrova in so tako različne deformacije, tudi antropogenega nastanka, na posnetkih zelo lepo vidne, kar iskanje na terenu močno olajša. Sodelovanje zgodovinarjev in geografov pri tem projektu se je izkazalo za zelo uspešno, kar raziskovalke in raziskovalce napeljuje na takšno sodelovanje tudi v prihodnje.

Monografija je prosto dostopna na spletnem naslovu: <https://doi.org/10.4312/9789610603047>.

Matjaž Geršič

Peter Mikša, Matija Zorn:

Življenje ob meji: Rogaška Slatina in Obsotelje kot jugovzhodna meja nemškega rajha

Historia 33

Ljubljana 2020: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 106 strani, ISBN 978-961-06-0315-3 (tiskana različica), ISBN 978-961-06-0313-9 (elektronski vir)

